

*K*vinnodräkt
från
*G*ällared socken *F*aurås härad

Historik om Gällareds kvinnodräkt

Dräkten minner om de längesedan svunna stunder . . .

Under denna lilla strof vill jag på ett enkelt sätt beskriva hur Gällaredsdräkten kom till och hur den ser ut. Fanns det något gammalt bevarat i bygden? Eller på något museum som kunde vara till grund för en bygdedräkt från Gällared? Så diskuterades det i hembydsföreningen i början på 1960-talet. Min mor kom med i en kommitté som skulle arbeta med dräktens tillkomst. Det är väl därför mitt eget intresse för dräkterna vuxit med åren. I mitt minne finns vårt vardagsrum som fylldes med insamlade förkläden och schalar av olika slag, en herrväst, något silver-smycke var också med. Forskning i gamla bouppteckningar gjordes av George Bellviken. Han hade uppgifter från 39 kvinnor och 55 män från åren 1770-1816. Dessa uppgifter kom att vara en god grund för vår bygdedräkt. Det fanns nu ett bevis på att det aldrig hade funnits någon enhetlig dräkt. Ändå ville man komponera ihop det som fanns. Här fick Hemslöjden i Halmstad hjälpa till med vad den på den tiden hade att ge.

Ett av de insamlade förkläderna som från början kommit från Gallagärde, var lämpligt till en dräkt. Det var långrandigt med munkabältesränder i vackra färger. Kjolen av helylle blev blå då det i bouppteckningarna funnits många blå kjolar. Men hur skulle man få fram de delar som inte fanns? En särk och ett livstykke måste ju till. Här lånades och komponerades i hopp om att något gammalt kanske skulle hittas i framtiden. Särken eller överdelen av vitt linne broderades med rött och vitt i "knäppta" rynkor på ärmarna. Livstycket blev svart med smala röd-blå ränder sytt med skört och snörning framtill.

På huvudet bärs en sidenmössa med eller utan broderade blomster-girlander. Framtill är fastsatt ett vitt handträtt bomull- "Lijn". (Lijn = något skirt, något fint). Fästmansschalen är en gammal tradition som fått leva kvar i denna kvinnliga dräkt. Var och en bär sin egen fästmansgåva, en vacker silkesschal. Detta gör att dräkten får individuell prägel, som även kan utvecklas i smycken, kjolväskan och i strumpor och skor. Man sätter på sig sin egen kanske ärvda silverbrosch, sina kanske egenhändigt smidda skospännen.

Denna nytillkomna Gällaredsdräkt är en högtidsdräkt och tillverkades i första skedet av 25 kvinnor. Dessa skulle med säkerhet bära sina dräkter med ännu större glädje om även männen hade sina eventuella dräkter. När dräkten presenterades första gången 1966 deklamerades en dikt av AnnaFina Wallin vilken kanske kan ge oss en vision av hur det en gång i tiden har varit.

Anna-Karin Andersson

En dikt av Annafina Wallin, källa: Gällaredsboken

*Det bars en vacker dräkt i forna tider
här i vårt gamla kära Gällared.
Den bär vi nu och hoppas vad det lider
att fler och fler skall följa denna sed.
Den minner om de längesedan svunna stunder,
då bygdens flickor klädde sig till fest
till möte med sin käraste i gröna lundar,
och när man bjuden var som gäst,
ty även då man fröjdades tillsammans
som nu och samlades i fröjd och gamman.*

*Vi drömmer oss tillbaka till den tiden,
och för vår inre syn vi skönja kan,
hur som mång´ husmor sådde linet,
beredde det och sedan spann.
Man duktig var att sköta vävestolen,
och många fina mönster trädde fram.
Det vackra munkabälte, vadmalstyg till kjolen
och linnesärkens smockbeprydda ärm.
Med nål och tråd de kunde fint brodera
så det blev stil och form uppå det hela.*

*Schalen som man bar,
den kanske var en gåva
utav sin make sen man fästmö var.
Det brukligt var att giva fästmögåva
en värdesak, ett smycke till den man höll av.
Nog var hon vacker, Mormor, i sin hätta,
sin särk, sitt förklä och sin schal och kjol
och hemsydd sko med silverspännen nätta
och psalmbok i sin hand uti sin kyrkestol.*

Kvinnodräkt från Gällared socken, Faurås härad

Dräkt del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönstertitare
<p>Överdelar</p> <p>Smocksömsbroderier på ärmen nertill och på axeln och halslinning. Särken sys i linne.</p> <p>Linnesärk med knutsöm på ärmlinning.</p>	<p>Breared socken, Halmstad</p> <p>HM 132446</p>	<p>Broderas med rött bomullsgarn och knyppelgarn 35/2</p> <p>Skjortlinne</p>	
<p>Kjolar</p> <p>Kjol i blått ulltyg</p>			
<p>Livstycken</p> <p>Livstycke i oliksidig kypert.</p> <p>Det har funnits många werken livstycken enl. bouppteckningar.</p>		<p>Bomull i varpen och ylle i inslag.</p>	

Kvinnodräkt från Gällared socken, Faurås härad

Dräkt-del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
Förkläden Randigt förkläde i svart, rött, rosa, gult och vitt. Munkabältsrandning.		Bomull	Tuskraft och munkabälte. Långrandigt.
Huvudbonader 1. Bindmössa i svart siden. 2. Bindmössa i svart mönstrat siden.		1. Broderad med silke	Nykomponerad av Hemslöjden.
Lin			

Kvinnodräkt från Gällared socken, Faurås härad

Dräkt del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönstertitare
Ytterplagg			
Tillbehör Väska, se vidare i Gällaredsboken.			

Gällareds kvinnodräkt

Randigt ylle
till livstycke

Foder

Förkläde

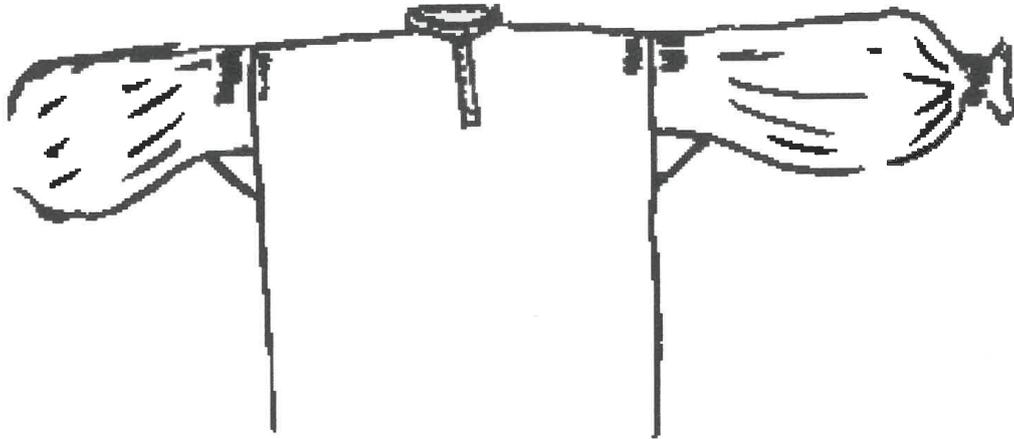

Kjoltyg

Kjoltyg

Överdel
Breared

Särk, Breared.

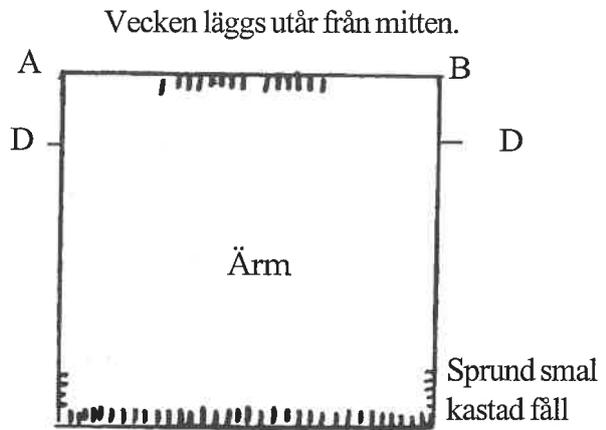
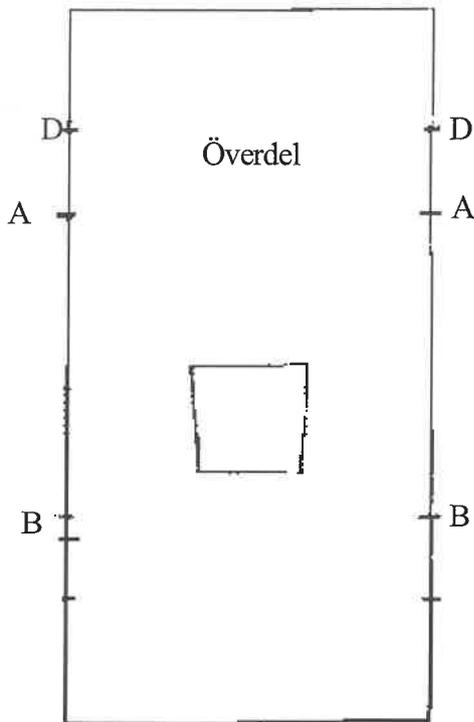

Särk. med franska knutar och ärmlinning.

Särk

HM 132 44

Skala
1:10

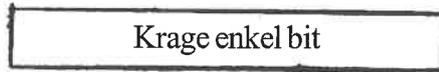
Ärmspjäll

Manchett

Krage enkel bit

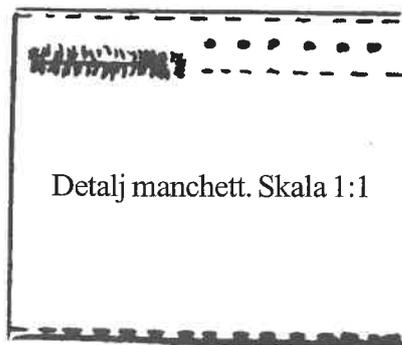
Smal fäll kastad ner.
Kragen sys på från
utsidan med prick-
stickning. Kastas
sedan från avigsidan.

Nederdelen är ursprungligen en fyrkantig bit. Kilen klipps ut och vänds upp och ner.

4,3 cm kragbredd på särk

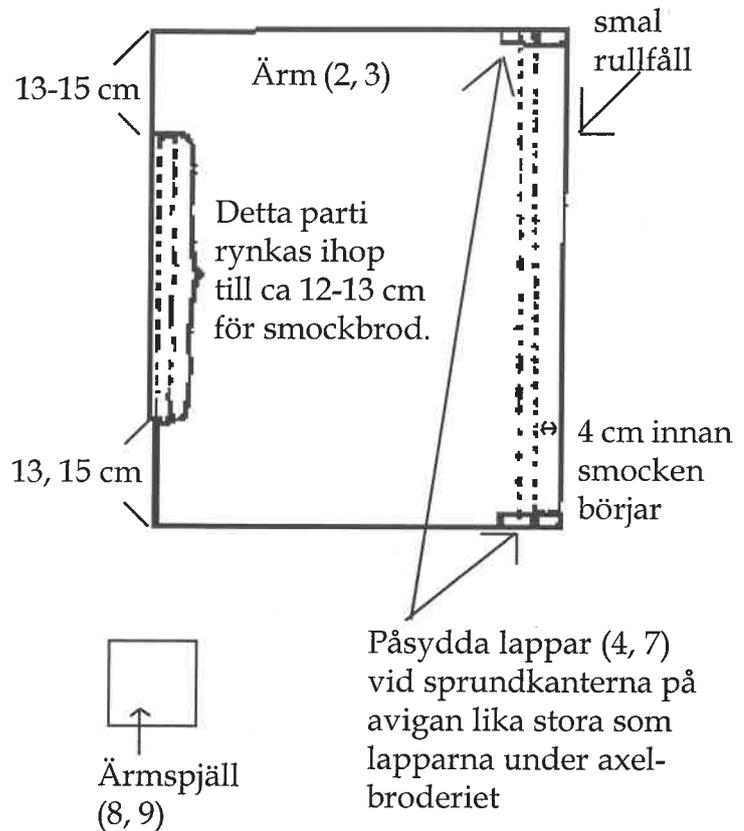
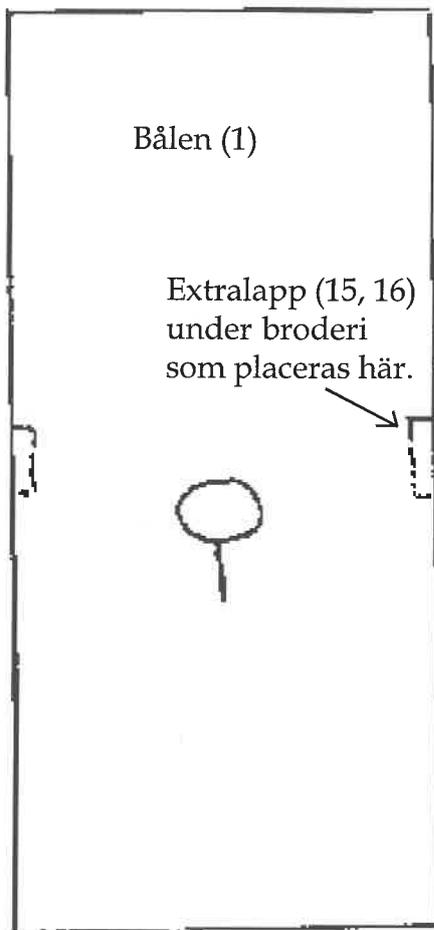
Detalj manchett. Skala 1:1

Nederdelen 11 tr. per cm grovt linne. Överdelen 19 tr. per cm grovt linne Hopsydd med fällsömmar. Överdel och nederdel sydda var för sig och kastade ihop senare.

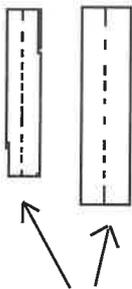

Sydd över 2 trådar i väven med gammalrosa garn. 1½ cm från halskanten.

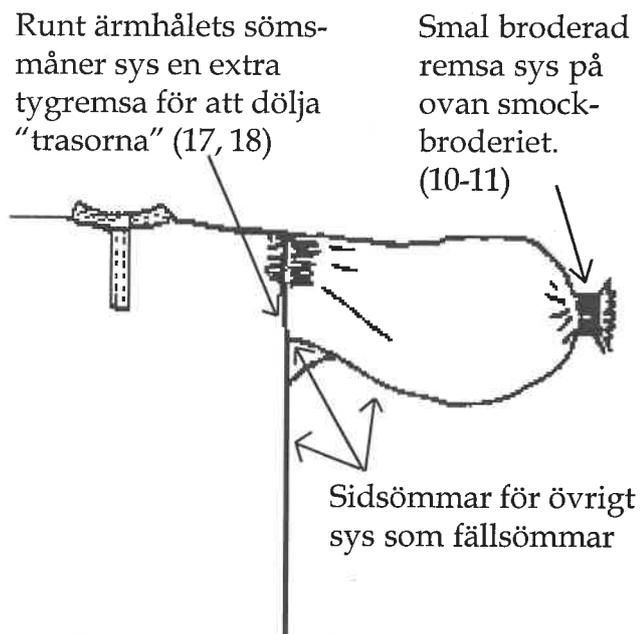
Breareds särk med smocksöm (18 bitar komplett)

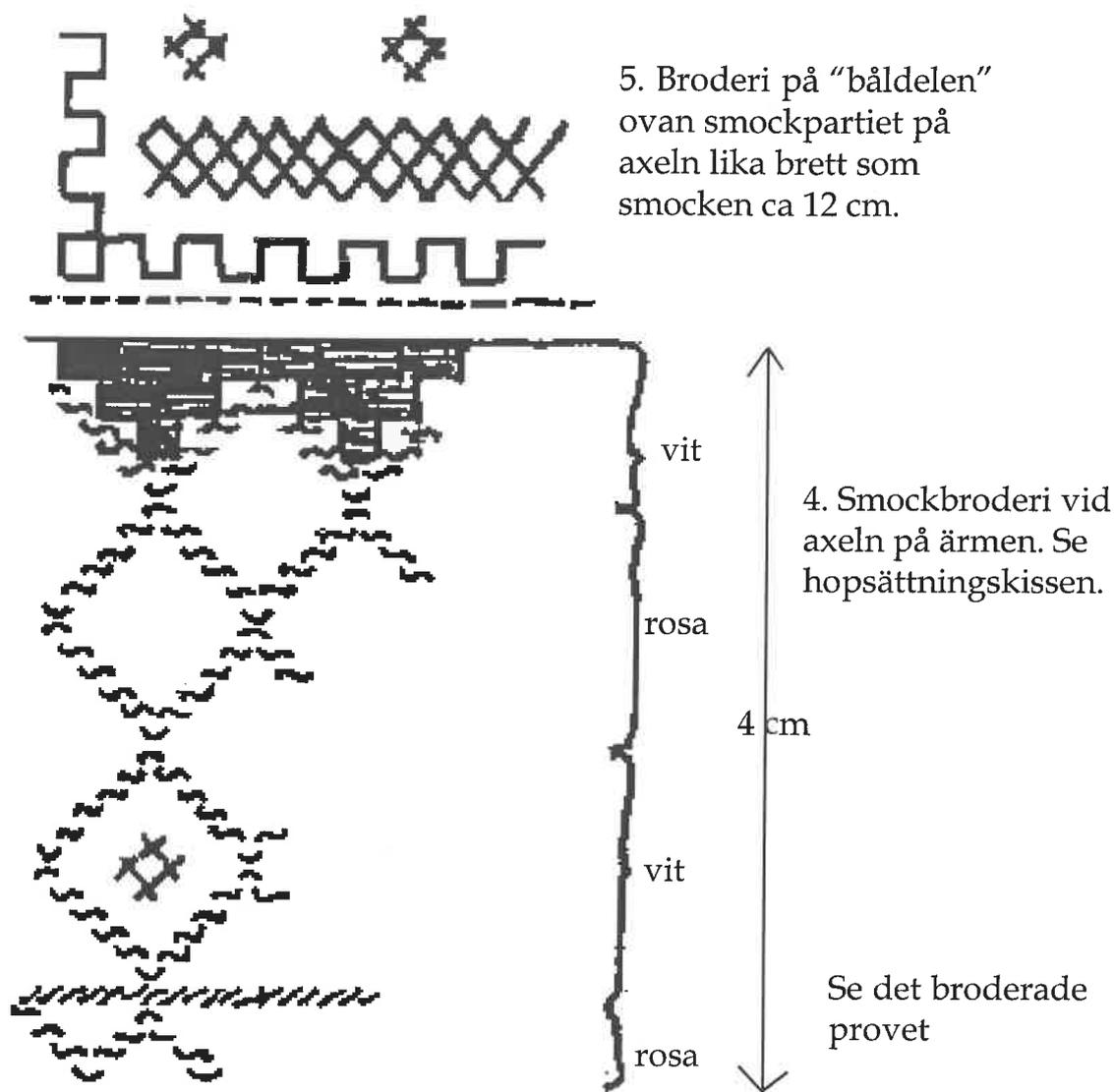
Halsremsa (12) Viks på mitten (längden) och broderas övre halvan innan den sys fast.

Remsor som kantar sprundet framtill. Den bredare, som kommer att ligga över broderas på den halva som kommer att synas. (Båda viks på mitten se linjen på skissen!) Den smala remsan döljs av den andra. (13, 14)

Breareds smocksärk

När man skall brodera smocksöm börjar man att dra rynktrådar så att rynkor bildas att sedan brodera i.

Broderingen underlättas av flera rynktrådar.

Det är viktigt att stygnen i de olika rynktrådarna kommer mitt över varandra.

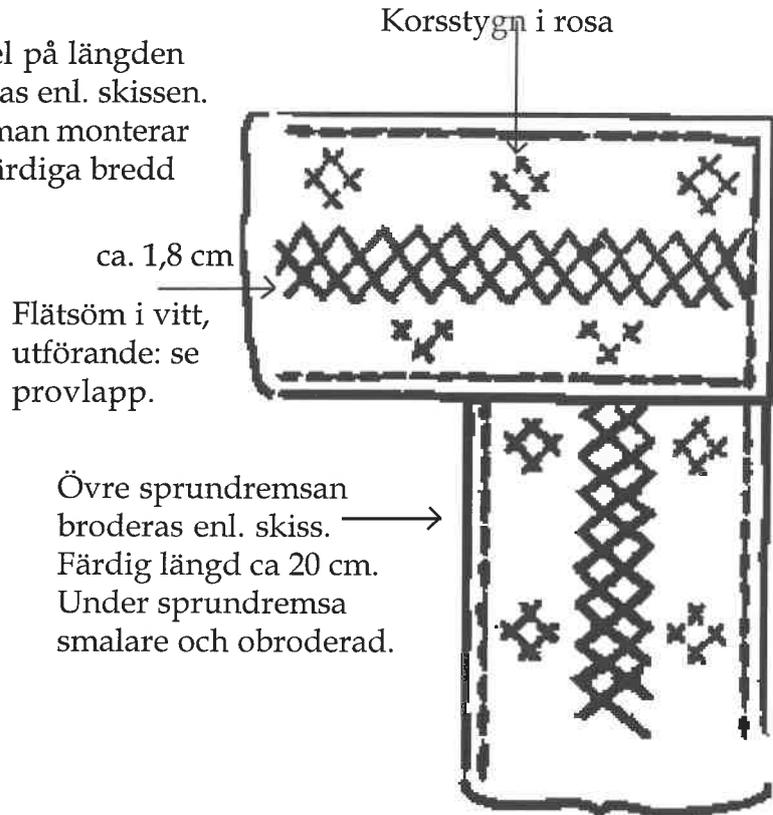
Enklast är att köpa en bit stramalj med 2-3 mm mellanrum mellan hålen. Nåla fast den över partiet som ska rynkas och pricka linjer med hård blyertspenna. Tag bort stramaljen och träckla med stark tråd efter prickmarkeringarna.

Trådarna kan sitta kvar sedan överdelen är färdig.

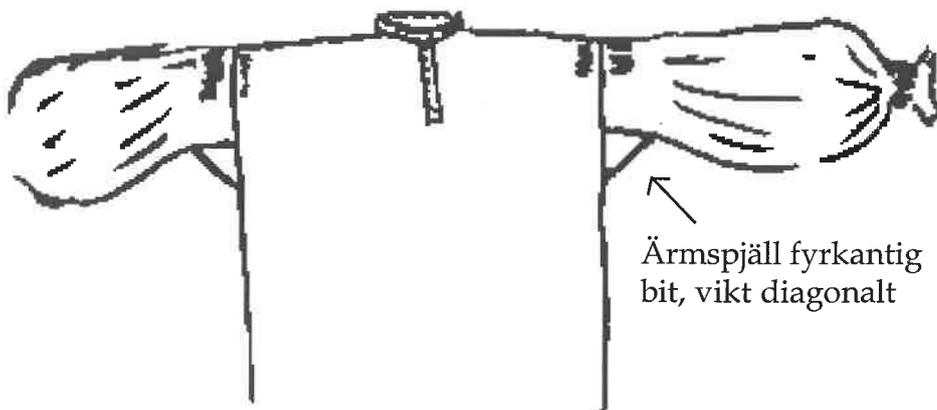
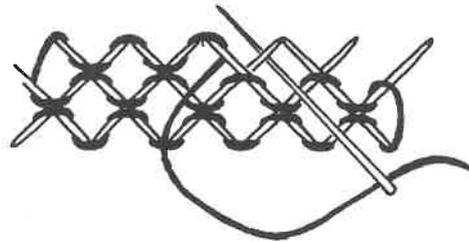
Breareds smocksärk

Överdel med smockbroderier

Halsremsan viks dubbel på längden och övre halvan broderas enl. skissen. Enklast brodera innan man monterar fast den. Halskantens färdiga bredd ca 1,8 cm.

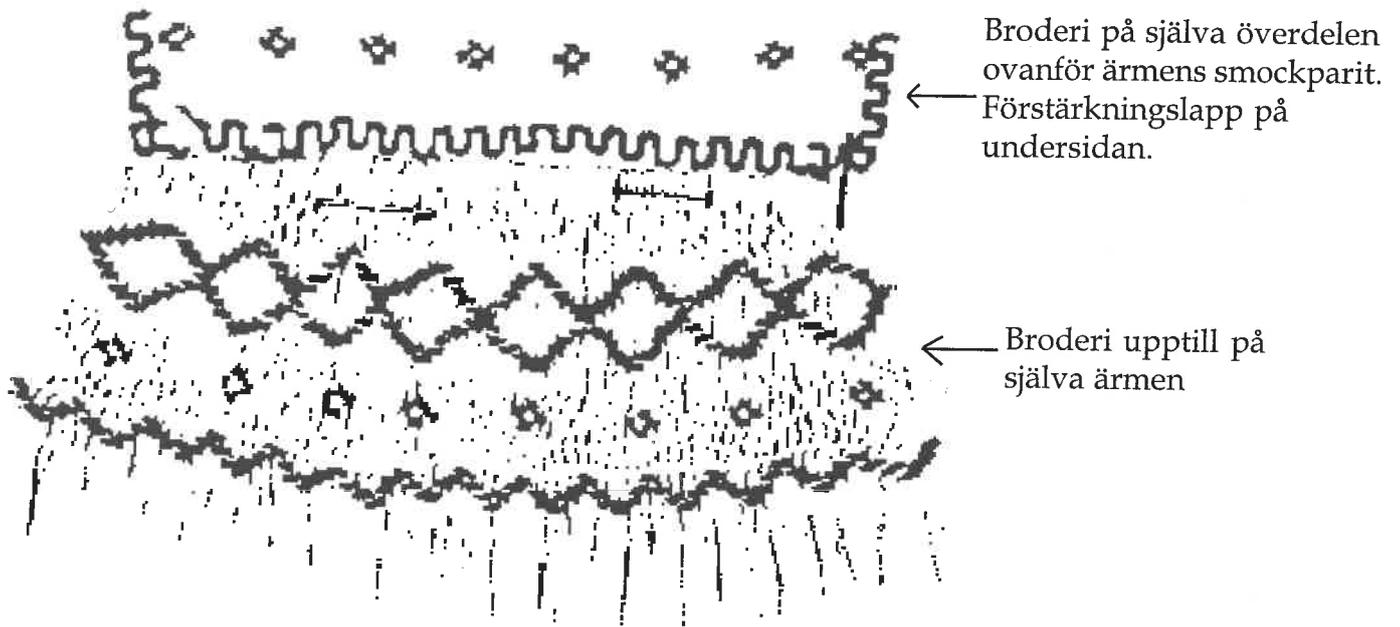
Prov på hur flätsömmen sys. Sys i enbart vitt på överdelen.

Överdelen sys ihop med fällsömmar. Ärmarnas smockbroderier, utföres innan de sys ihop med bålen. Extra remsa är sydd runt ärmhålens sömsmåner så att ej trasorna kryper fram.

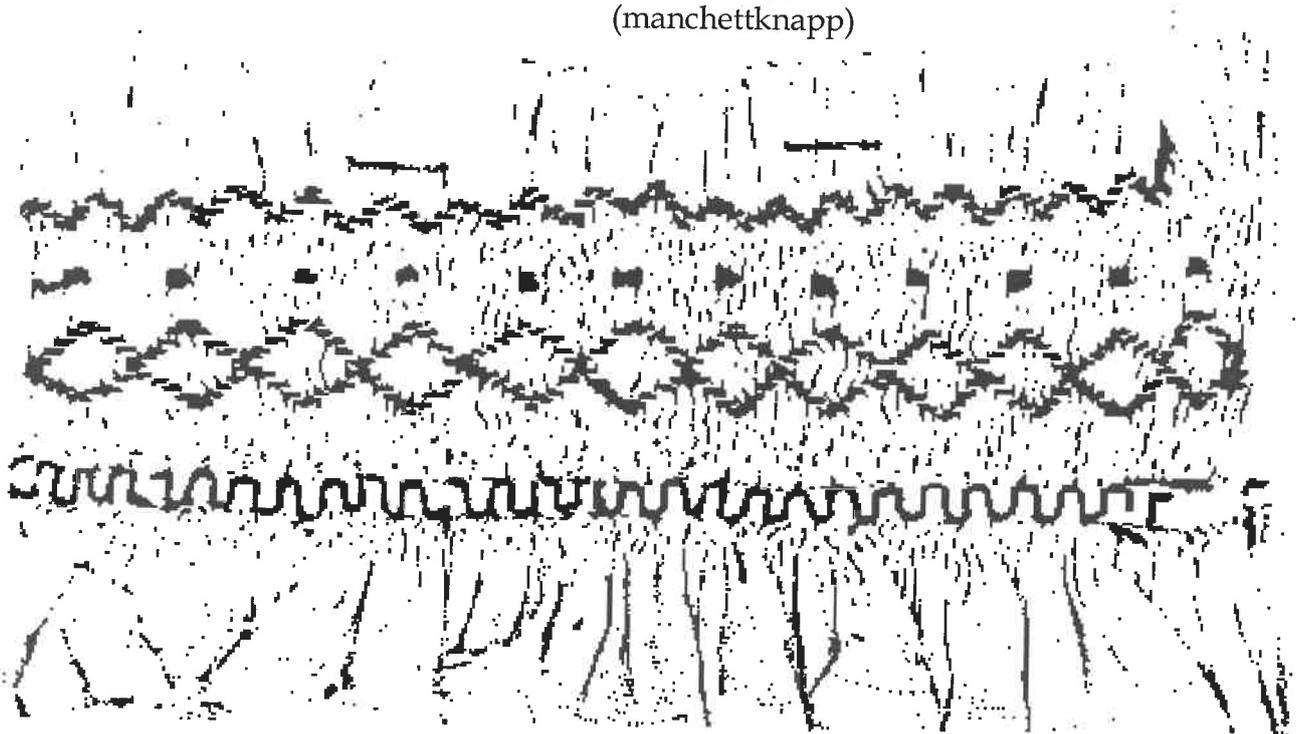
Breareds smocksärk

Överdel med smockbroderier

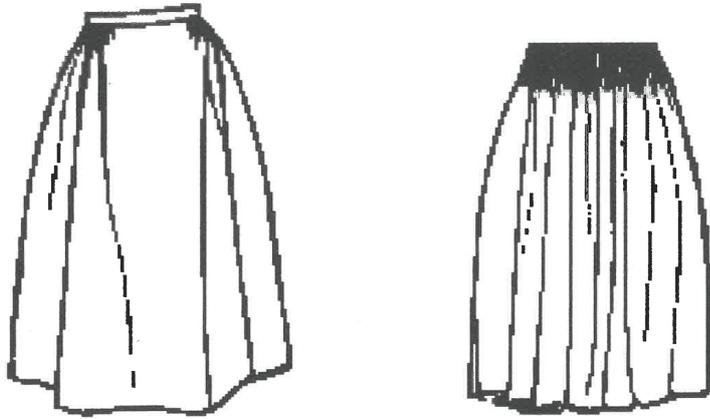
OBS! ärmen är till formatet bredare än den är lång.
Upptill på ärmen lämnas ca 13 cm orynkat tyg på var sida om broderiet.
Extra remsa sydd runt ärmhålets sömsmåner.

Broderiet kring handleden.
OBS knappålen för länknapp i silver.
(manchettknapp)

Kjol

Gällared sn Faurås hd

Kjol i blått ulltyg. Det skall vara ett sprund mitt fram på kjolen.

Livstycke

Gällared sn, Faurås hd

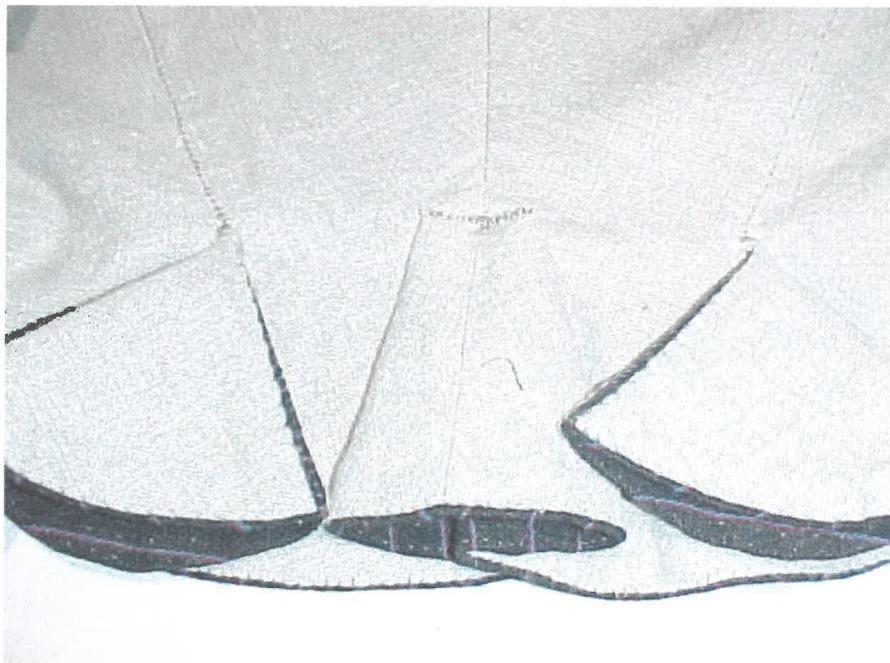

Livstycke randigt i oliksidig kypert

Livstycke
Gällared sn, Faurås hd

Skörtets utsida.

Skörtets insida

Livstycke
Gällared sn, Faurås hd

Snörhålen

Kilens isättning

Livstycke
Gällared sn, Faurås hd

Livstycke
Gällared sn, Faurås hd

Inslagsordning till
munkabältesförkläde

Trampa 1.Munkab. Trampa 2. Munkab Trampa 1 Tuskaft Trampa 2 Tuskaft

	Inslag 1	blå			
	2		vit		
	3	blå			
	4		vit		
	5	blå			
	6		vit		
	7	blå			
	8		vit		
	9	blå			
	10		blå		
	11	vit			
	12		blå		
	13	vit			
	14		blå		
	15	vit			
	16		blå		
	17	vit			
	18		blå		
3,25 cm tuskaft svart munkabälte	8 st	blå	blå	svart	svart
		vit		o.s.v.	o.s.v.
	1		blå		
	2		blå		
	3	vit			
	4		blå		
	5	vit			
	6		blå		
	7	vit			
	8		blå		
	9	vit			
	10		blå		
	11	vit			
	12		blå		
	13	vit			
	14		blå		
	15	vit			
	16		blå		
	17	vit			
	18		blå		
9 inslag tuskaft vit				vit	vit
	1	röd			o.s.v.
	2		vit		
	3	röd			
	4		vit		
	5	röd			
	6		vit		
	7	röd			
	8		vit		
	9	röd			
	10		vit		
	11	röd			
	12		vit		
	13	röd			
	14		vit		
	15	röd			
	16		röd		
	17	vit			

18		röd			
19	vit				
20		röd			
21	vit				
22		röd			
23	vit				
24		röd			
25	vit				
26		röd			
27	vit				
29		röd			
30	vit				
31		röd			
4 inslag tuskaft vit			vit	vit	o.s.v.
1	röd				
2		blå			
3	röd				
4		blå			
5	röd				
6		blå			
7	röd				
8		blå			
9	röd				
10		blå			
11	röd				
12		blå			
13	röd				
14		röd			
15	blå				
16		röd			
17	blå				
18		röd			
19	blå				
20		röd			
21	blå				
22		röd			
23	blå				
24		röd			
25	blå				
26		röd			
27	blå				
28		röd			
29	blå				
30		röd			
31	blå				
32		röd			
33	blå				
34		röd			
tuskaft vit	4		vit	vit	o.s.v.
tuskaft svart	12		svart	svart	o.s.v.
munkasbälte röd	16	röd	röd	o.s.v.	
tuskaft röd	10		röd	röd	o.s.v.
tuskaft rosa	12		rosa	rosa	o.s.v.
tuskaft gul	14		gul	gul	o.s.v.
tuskaft vit	10		vit	vit	o.s.v.

Detta är en period i förklädsrandningen Gällaredsdräkten

Förkläde

Gällared sn, Faurås hd

Förklädet sett framifrån: obs.

Mönstret enligt inslagsordning börjar från vänster.

Linningen är sydd med grå framsida med litet av blå-vit rand synlig högst upp.

Sidfällarna är $\frac{1}{2}$ cm breda på grå rand.

Förklädets bredd: 87 cm

10 mönsterränder vardera 5 cm (i vävstolen $5\frac{1}{2}$ cm)

1 hel rapport är $8\frac{1}{2}$ cm.

Förklädeslinningen har lika långa band sytt av en väv-rapport.

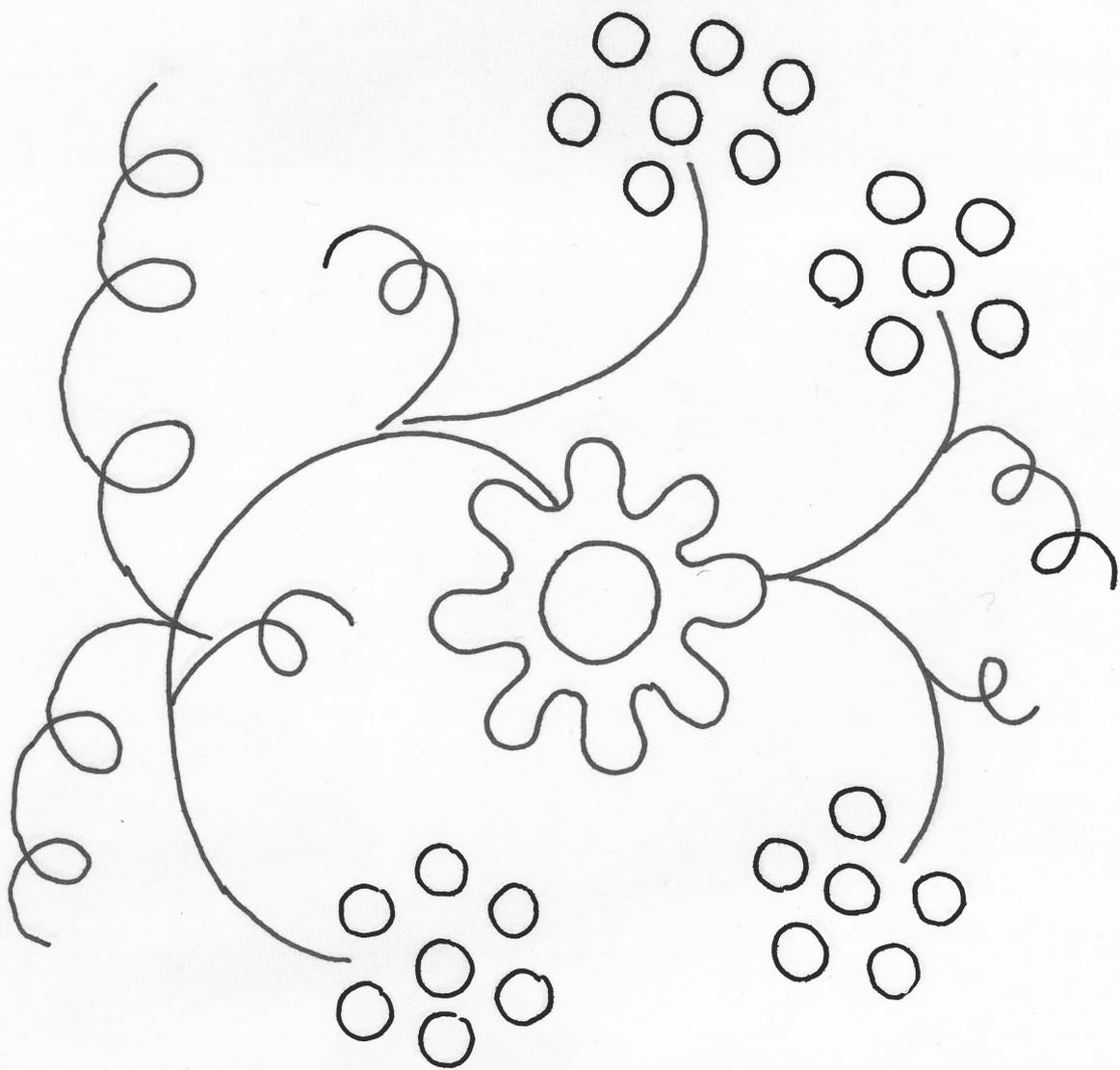
Huvudbonad

Bindmössa i svart siden broderad
i kedjestygn.

Mönster till Gällareds hätta

Huvudbonad

Bindmössa i mönstrat svart siden

Mansdräkt från Gällareds socken, Faurås härad

Dräkt del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
<p>Byxor</p> <p>Byxor i sämskskinn. Framtill klaff. Knappar och spännen av mässing.</p>	<p>HM 8779. Senast tillhört författare August Bondesson. Gåva av Jenny Karlsson, Vessigebro.</p>	<p>Sämskskinn</p>	
<p>Väst</p> <p>Väst, framstycke av smalrandigt verken i blått, rött, brunt och grönt. Foder av tegelröd verken, tygstycke av kyprat oblekt linne. Ornerade mässingsknappar fästade med en skinnremsa trädd genom knapparnas öglor.</p>	<p>HM 8780 Tillhört August Bondesson. Gåva av Jenny Karlsson, Vessigebro.</p>	<p>Verken och foder av tegelröd verken.</p>	
<p>Tillbehör</p>			